

stärktes i Stockholm under mellankrigstiden.

Starkt bidragande till den institutionella uppbyggnaden av den nationalekonomiska forskningen var CSA (Centralförbundet för socialt arbete), en sammanlutning av organisationer med anknytning till det sociala området. CSA hade varit pådrivande i det sociala reformarbetet under de första två decennierna av 1900-talet. De reformer förbundet hade verkat för var nu i stort genomförda och en statlig administration tenderade att ersätta CSA som opinionsbildande och utredande organ. CSA behövde nya arbetsuppgifter. Ett nytt (sista) stort projekt blev att verka för bildandet av "ett institut för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning". Drivande inom CSA för denna idé var främst Gösta Bagge, men också Gunnar Huss och Otto Järte var aktiva.

Förhandlingar om bildande av ett socialinstitut fördes med flera parter men resultatet blev till slut ett samarbete med Stockholms högskola. En professur i nationalekonomi och socialpolitik inrättades vid högskolan till vilken Gösta Bagge kallades år 1921. CSAs villkor för en donation till tjänsten var så utformade att ett kallelseförfarande var nödvändigt av tidsmässiga skäl. Samma år startade Socialinstitutet sin verksamhet med Gösta Bagge som föreståndare. Med denna koppling mellan högskola och institut ville man bli åstadkomma att undervisningen skulle ligga på universitetsnivå. Verksamheten vid Socialinstitutet finansierades via donationer och avgifter.

Det nya Socialinstitutet fick relativt snart ekonomiska svårigheter. Man hade räknat med statligt stöd men institutets begäran avslogs av såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar. Man fick börja ta av de donerade fonderna och inte bara av avkastningen från dem.

Gösta Bagge lyckades klara den uppkomna krisen genom en okonventionell lösning – en donation från Rockefellerstiftelsen förhandlades fram. Stiftelsen gav totalt 75 000 dollar under en femårsperiod från 1926 med målet att bygga upp ett samhällsvetenskapligt forskningscentrum i Sverige. Mottagare blev det Social-

Per G Andreen & Gunnar Boalt

Bagge får tacka Rockefeller

Vetenskaplig utveckling är inte bara forskare, idéer och forskningsresultat utan också anslag, tjänster och undervisning. Ofta är denna senare sida av forskningens vardag bortglömd i översikter över olika vetenskapers utveckling. I *Bagge får tacka Rockefeller* (Rapport i socialt arbete Nr 30, 1987, Socialhögskolan, Stockholms universitet, 97 s) tillgodoser Per G Andreen och Gunnar Boalt en del av denna kunskapsbrist. De visar i sin studie hur basen för nationalekonomisk forskning

vetenskapliga institutet vid Stockholms högskola i samarbete med Socialinstitutet. Det Socialvetenskapliga institutet hade i och för sig inrättats redan 1903 men bestod i början av 1920-talet av två föreståndare (Cassel och Bagge), en amanuens, ett rum och en boksamling.

Medlen från Rockefeller skulle användas till en studie av arbetslönernas förändring, deras orsaker och verkningar. Det innebar till stor del en uppföljning av Bagges doktorsavhandling. Till projektet och institutet knöts bl a några av de ekonomer som senare kom att räknas till Stockholmsskolan: Erik Lindahl, Gunnar Myrdal, Alf Johansson, Erik Lundberg och Ingvar Svennilson.

Under den första femårsperioden publicerades inga resultat från undersökningen. Bagge lyckades ändå få fortsatta och större bidrag för nästa femårsperiod och kunde därmed fortsätta projektet. 100 000 dollar som bidrag till en ny byggnad för institutet och 300 000 dollar till verksamheten blev resultatet av förhandlingarna. Under denna femårsperiod (1931-1936) kom också de första volymerna av Stockholm Economic Studies.

Merparten av de tidiga volymerna i Stockholm Economic Studies hade en utpräglad empirisk inriktning. De tidiga mer teoretiskt inriktade arbetena av Stockholmsskolans ekonomer kom i stället som statliga betänkanden inom ramen för Arbetslöshetsutredningen (även i denna var Bagge involverad). Det var först ett av den sena Stockholmsskolans teoretiska arbeten, nämligen Erik Lundbergs avhandling, som publicerades i Stockholm Economic Studies.

Även under slutet av 1930-talet gav Rockefellerstiftelsen mindre bidrag men sedan avvecklades stödet helt. Bagge blev riksdagsman 1932 och ledare för högerpartiet 1935 och hans engagemang i institutet blev efter hand mindre. Andra tog över och även om Bagge återkom efter att ha avgått som partiledare och riksdagsman så blev hans inflytande inte detsamma.

Skriften innehåller också en beskrivning av verksamheten under decennierna efter Bagge och Rockefellerpengarna. Gunnar Boalt som en kortare tid själv var

rektor för Socialinstitutet ger en livfull skildring. Nationalekonomisk forskning under det senaste decenniet (antal tjänster och antal disputationer) i Stockholm jämfört med övriga universitet i Sverige och i huvudstäderna i de nordiska grannländerna behandlas kort. Jämförelsen blir dock missvisande genom att disputationsfördelningen bygger på de avhandlings-sammanfattningar som publiceras i Scandinavian Journal of Economics, en förteckning som är högst ofullständig.

Det intressanta med skriften är att den ger en väldokumenterad beskrivning av framväxten av en forskningsmiljö. Det gör den dessutom på ett lättillgängligt och underhållande sätt.

Professor *ESKIL WADENSJÖ*
Institutet för social forskning
Stockholms universitet